

re; si pre avocatulu ovrescu Dr. Fechner fostu membru alu comitatului tieiei.

Deci acesti ablegati, adaugendu-se catra cea pre cari i-am insiratu in corespundintia mea de mai nainte, facu numerulu de 27, era cu episcopulu care are votu virilu sunt 28, prin urmare mai lipsecu inca doua alegeri spre a completa numerulu de 30, care este, defiptu pentru diet'a nostra.

Sciu ca nu te va multiam rezultatulu a-legerilor, si totusi pentru noi e mare triumfu; neci odata nu s'a acceptatu resultatu atata de bunu, avemu se multiamimu sörtei ca ni-a datu macar sperantia de a poté forma odata, dora in 50 de ani, o majoritate in dieta.

Dupa informatiunile mai detaiate voiu se dicu acum'astfelu: Pe 7 voturi ne potemu spriginä totdeun'a, la casuri mai putienu insemnatorie 10, caci ni se pare ca S. Sa archimandritulu Bendella se va clatina, asidere Lupulu inchinandu-se acest'a catra Petrino. Iliutiulu inca se cam clatina candu si candu, insemnateca omului acestuia e ca in dieta mai sunt alesi inca si alti 5 tierani, cari — precum s'au intemplatu si in prim'a sesiune — se dau lesne condusi de Iliutiulu, si partit'a care l'are pre elu, vine in majoritate.

Petrino arc 6 voturi cari vor fi mortisiu cu elu. Daca eventualminte ar caseiga pre Iliutiulu, ar ave 11, lipsindu numai 5 a forma majoritate.

Andrioviculu s'au alesu cu forte mare greutate. Schönbach a reesitu in urmarea poruncilor dlu eppu Hackmann trimise pretiloru din tienutulu Homorei ca se lucre pentru elu. Lumea vre se scie si de donuri:

Sbira a cadutu, asidere Ciupercoviculu secretariu la tribunalulu criminalu, romanu bunu.

In diet'a de mai nainte erau numai 4 tierani, acum'a s'au alesu 6, totu prin factiunile partitii lui Petrino, care ne-au impedeatu mai multu altminte am fi reesitu in majoritate.

Aradu, 12 fauru n.

Suntemu in ajunulu reorganizarii constitutiunali a tierii, si totusi fratii magiari, pe cari ursit'a i-au suitu in carulu lui Joie, si cari din fericire ori nefericire au pusu man'a pe frenele guvernarii, in locu de a indulci cele lalte popora nemagiare, de a-i face partasi la guvernulu, mana caruti'a catra abisulu in care increderea va trebui se se tufunde.

E de mirare ca fratii magiari si astadi numai acole intentiuni le considera de patriotice, cari pledca caus'a magiararii din crescutu pana iu talpe; numai accia sunt bunu, sunt drepti in ochii lor, cari ieu pinteni si uniform'a sinorata, strigandu in gura mare ca e magiaru nascutu in Magiaria, se nutresce si traiesce cu pane, apa, tutunu, pipa si camisiu ungresou, si alte esepatoriuni stravagante de felulu acestor'a.

In asta tieira, ce au fostu comuna si pentru care s'a versatu din fie care generatiune, din fie care nationalitate cu tote ocaziunile riuri de sange, — in care a locuitu romanulu si pre timpulu candu magiarulu era inca in locurile neculte ale leganului omenimei in Asia, — in care Corviniu au sorbatu triumfele lor pentru ca au scapat'o de pagani, — aici romanulu care si-iubesce natiunea sa, e gat'a a sacrificä pentru ea, e batjocorit de bujtogateu, omu cu intentiuni rele, centralistu ce mirösa a Vien'a, Schmerlingianu si ce mai sciu ce; pre candu unii retaciti aici din tote partile, cari de la respirca Ierusalimulu nu si-au potutu afia inca locu stabilu, pentru ca-si schimba rapede moravurulu si se magiariseza, sunt veduti, stimati, aperiati in causele lor.

Deci dupa atate suferintie grele, esperiintie triste, rogari neconsiderate, ar fi cu cale ca se ne interesamu mai multu de publicitate, catu mai multi se iee cuventulu pentru a ne consulta ca ce pasi trebuie se intreprindemu ca se ajungemu asecurarea venitoriului nationalitatii nostre mai vertosu in Ungaria, unde romanii au fostu si sunt mai apesati

A ascepta resultatulu legelatiunei din Pest'a, si pana atunci a privi la viitoriu cu indiferentismu, ar insemna — dupa esperiintiele trecutulu — a ascepta ascutirea toporului monitu a vatemä nationalitate nostra. Avuramu ocaziuni a ne convinge destulu despre intentiunile fratiloru magiari catra noi. In inceputulu dietei 1865, candidatii magiari de ablegati, in programulu loru ni spuneau ca multiamirea nationalitatiloru o dorescu mai ferbinte, ni spuneau acest'a intr'o multime de frase pre incan-

tatorie in catu cei creduli lesne s'ar fi potutu seduce a intrebä ca de ce folosu se mai alegemu ablegati si remani? dar multiamita judecatii descepte a romanului, ca nu s'a lasatu a fi orbitu de acele cerustantie fatiarite, intro puscature si aruncari in riulu Crisiu de lange Tinca elu a reesitu invingatoriu in Bihoru, contra protesteloru se verificara ablegatii din Aradu, contra aruncarei cu pietre si-au salvatu onorea nationala in Temisiu, in locurile noüe de alegeri, arondate in 1865 numai pentru ca alegatoriloru neromani nu li-au placutu clim'a celoru vechi. Zarandulu a reesitu, Carasiulu se vaeta neincetatu; Torontalulu la 1865 perdü si unic'a flöre ce resarise in 1861.

Daca vom crede orbisiu in dieta, unde avem garantia ca ea nu ni va dá nisce legi ca cele din 1840 art. VI. si cele din 1848, aducendu limb'a magiara si in trebile besericesci, o despusetiune de care altminte pretiile nostri sciura a se scutura, afara de doi din P. r. cari si astadi stradau documinte in limb'a magiara, dreptu recunoscintia pentru complimentulu „derék, jó magyar érzelmü öhitü okáh popák.”

Deci ca se scapamu de atata incertitudine rogamu pe dd. ablegati romani cari petrecu pe a casa, se grabescala loculu unde i-a trimisu natiunea, se lucre, si se nu pregete din candu in candu a luá pen'a in publicitate, pentru a molcomi spiritele cele ingrigite ale mandantiloru, se nu pregete a spune parerea loru si despre pasii ce dora s'ar recere a intreprinde la col'a laltu factoru alu legelatiunei, la monarculu.

Viena in 15 februaru 1866.

Punemu in vederea onoratulu nostru publicu unu actu de cea mai mare insemnate, adeca operatulu ce in buna contielegere s'a combinatu si stavoritu din partea dloru deputati romani si serbi de la diet'a ungresca in caus'a nationalitatiloru si limbeloru patriei.

Dupa dorintia ce ni se aretä mai de unadi prin unu domnu corespundinte alu nostru, adaugem la fie care paragrafu intre parentese si cu litere mai merunte totu acela-si §. cum a fostu elu proieptatu de subcomisiunea celoru patru barbati de incredere, seu unde cutare paragrafu s'a primitu neschimbatu, seu cu pucina modificatiune, necesaria observatiune in acesta privintia.

Urditoriulu primariu alu acestui proieptu a fostu dlu deputatu Babesiu, l'a compusu mai antaiu in limb'a nemtiesca, totu in acest'a staverindu-se elu si in conferintiele comune; mai avem inse se adaugem, ca dlu Dr. Hodosiu l'a luoratu pe romanu, dlu Dr. Milets pe serbia, era dlu deputatu Georgiu Ioanoviculu l'a lucratu in limb'a magiara, in care se si subserise elu in conferintia de luni'a trecuta de catra toti dnii deputati serbi si romani, cati erau de facia. In decursulu dileloru trecute se mai subserise de mai multi si dintre cei ce erau absinti. In catu pentru actulu subserierei ni se promitu de altmintrelea lamuriri speciale si interesante, pre cari la tempulu seu le vom publicä. — Operatele amintite suna:

Proieptu de lege.

pentru regularea si asecurarea nationalitatiloru si limbeloru in Ungaria.

Despusetiune fundamentale. *)

§. 1. In Ungaria urmatöriele popora istorice a le tieiei, precum: *magiarii, romanii, serbii, slovacii, rusinii si nemtii*, se recunosc de natiuni remnicolare egalu indreptatite, si egalitatea loru politica in privintia nationalitatii si a limbei, in intrulu intregitatei teritoriale si a unitatei politice de statu, se asecura si garantéza prin lege fundamentale.

Fie care natiune este in dreptu de a-si folosi stindardulu propriu nationalu ca expresiune esteriöre a nationalitatii sale; cu ocaziunea de serbari publice si pe edificiele publice inse — pe langa stindardulu corönei.

(In elaboratulu celoru patru barbati de ncredere §-ul 1 sunä asié: „In Ungaria urmatöriele popore istorice ale tieiei, precum: magiarii, romanii, serbii, slovacii, nemtii si rusii

*) Cuprinsulu in scurtu alu fie carni paragrafu noi le premitemu fie carni paragrafu de dupa proieptulu nemtiescu — pentru orientarea mai lesne a cititoriloru, dar avem se observamu, ca acela din testulu magiaru, ce se va substerne dietei, s'au estersu

nii, se recunosc prin lege fundamntale de natiuni remnicolare, egalu indreptatite cu nationalitate politica si limba asemenä indreptatita.

Astfelu stindardulu nationalu, colorile nationali si portulu nationalu ca expresiune esteriöra a nationalitatii, inca sunt de asemenä indreptatite pentru fia-care natiune a tieiei.“)

Principiu.

§. 2. Pentru determinarea, regularea si reprezentarea corespundintia in sfera publica a nationalitatiloru si limbeloru singulari se staveresce *principiulu de pluralitatea numerica a sufeteloru*; si arondarea comitateloru si distripteiloru, precum si cea a cercurilor de alegere se ordina a se face astforma, in catu acele se constee daca nu curatu, dar in mare seu in cea mai mare parte din un'a si aceeasi nationalitate a tieiei.

Realizarea practica a arendarei se va regulä prin o lege speciale. Pentru elaborarea unui astfelu de proieptu de lege, pe bas'a de eruari indestulitörice se va esmite o comisiune remnicolare constatatoria din tote nationalitatile tieiei in asemenä proportiune, care in sesiunea cea mai de apröpe a dietei va ave a-si substerne operatulu seu.

(In elaboratulu celoru patru acestu §. e totu asié, numai catu in acela arondarea se estinde si asupra cercuriloru amministrative.) —

Aplicarea generale in diosu.

§. 3. In comunele orasieneseci si satesci, precum si in comitate si respective distripte, nationalitatea poporatiunei in majoritate, daca atare majoritate se afla, seu prin arondarea ordinata ar deveni absoluta, altminte a majoritatei relative — este *nationalitatea publica* in tienutulu respectivu, si limb'a aceleiasi majoritati este *limb'a oficiösa* atatu a reprezentantiei politice seu politico-amministrative, catu si a antistieloru si a tote deregatoriile publice de acolo, presupunendu ca acea majoritate se tiene de un'a öre-careva dintre cele siese natiuni remnicolare.

In acele comune si comitate, resp. distripte miste, unde pe langa astfelu de majoritate preponderante ar mai fi inca un'a öre-care dintre cele siese nationalitati, care in numeru si insemnate s'ar apropiä de aceea, acolo membrii de reprezentantia ai acelei nationalitati au dreptulu a pretinde, ca mai alesu in partile unde locuindu este in preponderantia limb'a ei nationalu se se folosesca ca a dou'a limba oficiösa.

Individiloru ce se tienu de celelalte nationalitati remnicolare li stä in dreptu a se folosi de limb'a loru propria in adunarile de reprezentantia.

Comunele a le caror'a majoritate nationalu nu se tiene de care-va dintre cele siese natiuni remnicolare, potu se se felosesca de limb'a loru propria in trebele interne comunali, dar limb'a publica oficiösa pentru astfelu de comunitati este limb'a comitatului si respective districtului. —

In elaboratulu celoru patru acestu §. suna asié:

„In comunele orasieneseci si satesci, precum si in corcuri, comitate si respective distripte, nationalitatea majoritatei respectivei poporatiuni, in catu acesta majoritate este degiä, seu prin arondarea ordenata ar deveni absoluta, altminterce cea relativa, este: *nationalitatea publica* in tienutulu respectivu, si limb'a aceleiasi majoritati este *limba oficiösa* atatu a reprezentantiei politice seu politico-amministrative, catu si a tote deregatoriile publice de acolo-presupunendu ca acea majoritate se tiene de un'a öre-careva dintre cele siese natiuni ale tieiei. Daca acestu casu nu este, atunci membrii politicamente indreptatii ai unui astfelu de locu seu tienutu, cu luare in consideratiune a ele-

mentului ce acolo seu in celu mai deapöpe tienutu predomnesce, au dreptu a-si determinä un'a dintre cele siese nationalitati ale tieiei; de nationalitate publica, si limb'a acesteia de limba oficiösa.

Particularii aceloru minoritati, cari se tienu de alta natiune regnicolare, au dreptulu nemarginitu a se folosi de limb'a loru nationalu in adunarile reprezentantieloru.)

Aplicarea in susu.

§. 4. Fie-care natiune remnicolare are se fie in destulu reprezentata in cas'a de susu a dietei, precum si la regimu si la tote dicasteriele centrali si la tribunalele supreme; de asemenä in fruntea comitateloru si respective districteloru, si peste totu in tote demnitatile si oficiile ale caror'a remplasare depinde de la coröna si respective de la poterea executiva.

Limb'a acelei natiuni remnicolare, carea forméza majoritatea in tieira, e limb'a oficiösa in aceste corporatiuni; in despartiaminte si senate inse, si in specie la tote trebile concepute in alta limba, pertraptarea se poté, era resolvirea trebuie se se faca in aceea-si limba, si reprezentantii natiuniloru in minoritate au dreptulu in dieta a se folosi de limb'a propria nationalu. —

(In elaboratulu celoru patru acestu §. a mai avutu doue puncte, anume elu s'a inceputu cu urmatoriulu punctu:

„Fie-care natiune regnicolare, care in consiliulu corönei nu e reprezentata degiä prin unu ministru cu portfoliu, pentru sustinerea intereseloru propriamente nationali va fi reprezentata acolo prin unu membru luat din sinulu ei.“

Apoi dupa punctulu de mai susu atinsu, carele in elaboratulu celoru patru a fostu alu doilea, a urmatu urmatori'a despusetiune:

„Acesti membri ai unei fie-caroi natiuni au caracterulu de insasi propri'a nationalitate, in specie membrii de o natiune regnicolare in sine representa in corpulu legislativu pe propri'a nationalitate, era cu membrii celora lalte natiuni impreuna, representa tier'a.“) —

Aplicarea speciale in diosu.

§. 5. Legile tieiei, apoi ordinatiunile, emisele si transcrierile guvernului si ale autoritatiloru centrali de statu de ori si ce specie, trebe a se comunicä si respective a se publicä pentru tote natiunile remnicolare, si in specie cu municipiele pe langa testulu originalu si in limb'a propria nationalu respective in limb'a oficiösa a acelor'a in testu de asemenä autenticu. Daca intre aceste doue teste s'ar escä dubietate, decide testulu primariu. —

(Acestu §. e din cuventu in cuventu identicu.)

Aplicarea speciale in susu si in laturi.

§. 6. Representantile, magistraturele si capii comitateloru si respective distripteiloru si a comuneloru orasieneseci, apoi tribunalele urbane si de comitatu seu distriptu si de cercu, precum si tote oficiurile inferioari, corespundu in susu cu autoritatile superiori in limb'a loru propria oficiösa, si (cu exceptiunea casuriloru din §. 5.) primescu resolvirile, impunerile seu ori ce alte comunicari numai in acesta limba.

Totu asiä in limb'a propria oficiösa corespundu intre sine autoritatile de aceeasi categoria seu coordinate, daca au un'a si aceea-si limba oficiösa, ér daca nu, atunci pe langa testulu originalu alu limbei proprie, se folosesce limb'a oficiösa a autoritatiloru centrali de tieira.

Totu acest'a se observa si in privintia comunitatiloru satesci si a antistieloru loru, daca limb'a loru oficiösa e recunoscuta in comitatu seu distriptu de limba populara; in casu contrariu astfelu de

comune au a se folosi in comunicatiunea externa de o limba dintre cele usitate in comitatu.

(In operatul celor patru acestu §. intru atata a diferitu, in catu punctulu din urma a lipsitu, era comunele satesci cu antistiele lor au fostu cuprinse in punctulu primu, de o po-triva cu comunele orasienesci.) —

Limba oficieloru in cauzele parteculariloru.

§. 7. In trebile parteculariloru se staveresce regul'a, ca partile se potu folosi de limba lor propria la oficiuri si judetie si ca aceste facu pertraptarile si dau decisiunile in limba partiloru. Daca in cauze litigiöse partile-su de doue diferite limbe usitate in cerculu respectivu de oficiu, atunci li sta in voia fiecarei-a de a se folosi de limba propria; dar pertraptarea oficiösa si decisiunile au a urma in limba actorelui. Daca limba unui parteculariu nu e usitata in cerculu respectivu de oficiu, atunci i sta in dreptu a se folosi seu de limba contrariului, daca acesta e usitata, seu de limba oficielu, seu de cea a autoritatiloru centrali de tiära. Daca o parte sta din mai multi individi de diferite nationalitati, atunci au cu totii de a-si alege un'a din limbele usitate in cerculu respectivu, si in catu la acesta nu s'ar poté invoi, au de a se folosi de limba oficielu.

In cauze penali cercetarile si tote pertraptarile au a curge in limba inculpatulu si in acesta-si limba se facu sentintiele si tote ori-ce alte decisiuni, presupunendu ca limba inculpatulu e usitata in cerculu respectivu alu judetiului; altminte in acea limba de tiära usitata acolo, care inculpatulu dupa dechiararea sa propria o pricepe mai bine. In casu candu inculpatii fiindu mai multi, ar fi de diferite nationalitati, atunci acei cari sunt de vre-o limba usitata acolo, se asculta si se pertraptéza cu ei in acesta limba; era in privint'a celor a caror'a limba nu e usitata acolo, pe langa aplicarea de interpreti, se folosese limba oficielu, sentintia inse este de a se comunica in limba lor propria.

Conformu acestoru dispusetiuni se purcede si la ascultarea de martori.

(Acestu §. s'a stilisatu cu totulu altfelu, de catu ce se afla in operatul celor patru, unde elu era si mai speciale, dar in mai tote dispusetiunile consunatoriü.)

Egalitatea nationale pe teremulu cultulu si instructiunei peste totu.

§. 8. Instructiunea nationale cu scopu de cultura si prosperitate comuna, se dechiara de chiamare publica a statulu; dreptu aceea inaintarea ei se despune atatu prin poterile proprie ale fiesce-carei natiuni, catu si prin ajutorare proportiunata din medilöcele de statu.

De aci fie-care natiune remnicolare pentru ajungerea acestui scopu are dreptulu de a se intruni in totalitatea sa seu in parte, a fundá scöle si institute, societati si reuniuni pentru cultur'a materiale si spirituale, pentru sciintie si literatura, pentru arte si economia, a creá fonduri si fundatiuni si cu aceste a dispune liberu prin organe proprie. In specie, fie-care natiune remnicolare pentru scopulu instructiunei poporulu si alu culturei si desvoltamentulu nationale in tote direptiunile de mai susu, are dreptulu de a se impreuna intr'unu corpu organicu, a se constitui si organisá intr'o adunare seu congressu nationale, organulu unitatei sale nationale, cu autorizarea, ca elu pentru scopurile de mai susu si cu santiunea si sub suprem'a inspeptiune a corönei se póta face aruncuri pe cei representati in

congressu, si interesulu propriei nationalitati si celu alu culturei si desvoltamentulu nationale se-lu apere si se-lu valideze prin representatiuni, propuneri, rogari si gravamine atatu inaintea tronulu, catu si inaintea corpulu legelativu si inaintea regimulu.

In acele ramuri de instructiune nationale, cari atingu sfer'a confesiunei, organele nationale si confesiunale in impreuna intielegere vor staveri modulu cum se se desbata si decida trebile de acesta natura in unulu si acela-si congressu, seu in adunari separate. —

(Acestu §. in operatul celor patru suna asié: „Instructiunea nationale cu scopu de cultura si prosperitate comuna, se dechiara de chiamare publica a statulu. In conformitate cu acesta inaintarea ei se despune atatu prin medilöcele proprie ale unei si fiecare natiune, catu si prin asemene ajutorare din medilöcele statulu.

De aci, fie care natiune regnicolare pentru ajungerea acestui scopu are dreptulu de a se intruni in totalitatea sa seu in parte a forma asociatiuni publice seu reuniuni private, a fundá totu felulu de institute de invetiamentu si de cultura, a infintia fundatiuni, si peste totu pentru promovarea culturei si desvoltamentulu nationale in tote ramurile si in tote direptiunile, a se constitui intr'o universitate nationale, si in totu modulu a validá interesele proprie spiretuali si materiali.“)

In specie: in scölele populari, in institutele de invetiamentu si in comunicatiunile acestor'a si a le cultulu.

§. 9. In tote scölele populari, in tote institutele de cultu si invetiamentu ale celor siese natiuni regnicolari, limba propria nationale este limba instructiunei.

Institutele nationale si respective confesiunale de cultu si invetiamentu ale singuraticelor natiuni remnicolari pe langa conditiunea unui planu de invetiamentu in generalu consunatoriü, se dechiara de dreptu si intru tote egali cu asemenea institute publice de statu, si in tote acele, unde se propune istoria pragmatica a tierei, are a se propune si istoria propria nationale ca studiu obligatu.

Comunitatile de cultu si cele scolare, autoritatile si institutele, precum si tote societatile si reuniunile pentru scopurile atinse in §-ulu 8, au dreptulu, atatu in intrulu lor, catu si in comunicatiunea externa cu altele si cu guvernulu si cu autoritatile competinti, a se folosi de limba propria nationale, si guvernulu si aceste autoritati respundu si li dau resolutiuni numai in acea-si limba.

(Acestu §. nu s'a schimbatu de catu intrigindu-se cu „conditiunea unui planu de invetiamentu in generalu consunatoriü.“)

La universitate, la academiele de dreptu si la alte scöle de statu.

§. 10. La universitatea de tiära pe langa catedrele de invetiatur'a limbei si literaturai a fie-carei natiune remnicolare, au a se infintia catedre si pentru propunerea legiloru patriei in limba lor nationale, docentur'a fiindu libera in acele limbe inca si pentru ori-ce alte studie, si esamenele potendu-se face in ori-care dintre limbele de propunere.

Totu acesta se va observá si la academiele juridice de tiära, dar numai cu considerare la nationalitatile mai bine reprezentate in respectivele parti de tiära. Nu altminte in scölele de medilocu si superiori de statu seu in alte institute de invetiamentu ale statulu, limba poporatiunei in alu carei medilocu se afla acelea, cu considerarea si celor alte elemente nationale bine reprezentate acolo, se va introduce de limba a instructiunei. Era in mediloculu acelor natiuni remnicolari unde astfelu de institute lipsescu

ele au de a se infintia in numeru corespunditoriu din medilöcele statulu seu dupa impregiurari cu ajutoriu din partea acestui-a.

(Acestu §. s'a luat cu pucine schimburi stilistice — intregu din operatul celor patru.)

Garantie.

§. 11. Dispusetiunile fundamentale ale acestei legi, in specie cele cuprinse in §§. 1 si 2, forma o parte integrante a constitutiunei.

(Acestu §. in operatul celor patru suna: „Dispusetiunile fundamentale ale acestei legi forma o parte integrante a constitutiunei; ele se punu sub scutul diplomei de inonorare, si intr'o formula corespunditoria au a fi susceptibile in acesi.“)

Dispusetiune executiva.

§. 12. Acesta lege in dispusetiunile ale caror'a realizare nu depinde de la arondarea ordenata in §-ulu 2, are numai de catu, era in cele lalte parti la tempulu seu a intrá in viétia, si tote legile seu ordenatiunile anteriori contrarie acestei legi se dechiara de sterse.

(Acestu §. e identicu.)

Protocolulu

Siedintieloru directiunei asociatiunei nationale Aradane pentru cultur'a poporulu romanu, tiente in anulu 1866/7.

Siedint'a I

tienta in Aradu, in 20 januaru nou, 1867.

(Continuare.)

4) Cu privire la §. 1. din regulamentulu casci, facendu-se prin presidiu propunere pentru fiescare terminorlu de siedintie pe anulu acest'a —

Determinatu:

Siedintie ordinare directionale se se tiena cate odata pre luna, si adeca in Dominec'a a doua a fiesce-careia luni dupa calendariulu nou, la 3 öre dupa mediadi; carea fiescare de termine ale siedintieloru, cu valöre pentru anulu 1866/7, se va face cunoscuta tuturor membriloru directionali spre scire si acomodaré.

5) Propunendu-se totu prin presidiu necesari indrumari pe partea membriloru oficiali ai directiunei, —

s'a determinatu:

Toti membrii oficiali, despre afacerile loru singurate, la capetulu fiesce-careia luni socotite dupa calendariulu nou, se-si incheie protocoölele ordiunare sale, si la fiesce-care terminu de siedintia ordinaria se reporteze in scrisu despre actele loru din lun'a trecuta; prin care procedura afacerile directionali se vor tienie in mai buna evidintia, si reporturile periodice vor dá usioretate la compunerea reportulu generale in finea anulu. — Care decisu normativu spre urmarire se va incunoscutia tuturor membriloru oficiali ai directiunei.

6) Presidiulu propune: ca in urmaea dispusetiunei de sub Nr. 28 alu protocolulu ultimci adunari generale, se se publice concursu pentru deplinirea postulu de notariu alu directiunei.

Determinatu:

Pentru deplinirea atinsulu postulu notariulu la acesta directiune, pe langa comemorarea salariulu semestralu, defiptu pe partea notariulu in 300 fl. v. a. sub nru. 20 alu protocolulu adunarei generale mai din urma, — numai de catu se va escrié si publicá concursu pe calea foiloru nationale romane, avisandu-se doritorii de a ocupá postulu acest'a: ca recursale sale pana la 1 martiu nou a. c. negresitu se le asterna aici, documentandu deodata: ca

aceia au desteritate in stilistic'a romana; sunt versati in literatura si cunoscu manipulara trebiloru de cancelaria.

7. Din caus'a ca agendele notariale cu prosperarea asociatiunei nostre, mai alesu de la ultim'a adunare generale se sporescu pe di ce merge, si implinirea acelor'a pe viitoriu potesce mai multa truda de la unu membru insarcinatu si cu alte deprinderi oficiöse — presidiulu propune ca si pana la definitiv'a deplinire a postulu notariulu, notariulu interimalu Ioane Goldisiu, carele atatu pe tempulu indepartarii notariulu din anulu trecut, Dionisiu Pascutiu catu si de la resignarea aceluia, necontentitu au portatu acesta sarcina, se se acorde o remuneratiune cuviintiosa. Notariulu Ioane Goldisiu inse abdice si mai departe de tote remunerarea banala, si promite: ca desi pe langa oficielu seu, agendele notariale pretindu de la densulu pe di ce merge totu mai mare activitate, totusi va portá gratis acesta sarcina pana la definitiv'a deplinire a postulu notariulu cu unu individuu salarisatu, si multiamesce pentru recunoscutia in care pentru pucinelu rezultatu alu activitatei sale de pana acum aflá la onorat'a directiune remuneratiune indestulátore.

Determinatu:

Dechiaratiunea acesta se ie la cunoscutia cu multiamire.

8) S'a cititu epistol'a Domnulu Ioane Selagianu, Profesoru gimnasiulu in Beiusiu, carele ca membru nou-alesu in directiunea acesta salutandu colegiulu directionalu, dechiara ca e plecatu in totu timpulu a concurge si a conluera in nesu spiritualu cu ceialti membri ai directiunei pentru inaintarea scopulu prefiptu de asociatiunea nostra, si dupa impregiurari se va arata si in persöna la siedintie.

Determinatu:

Se ie la cunoscutia placuta.

9) Fiindu directiunea sub Nr. 12 alu protocolulu ultime adunari generale autorizata a alege membrii noi in asociatiune pe temeulu dechiaratiuniloru intrate, —

s'a determinatu:

Notariulu directionalu se incredintia, a gatí din listele intrate, si la timpulu seu a substerne aici unu conspectu, din care deosebi se se evéda subscrietorii, cari si pana acum au fostu membri in asociatiune, si éra deosebi aceia, cari nefindu alesi in anii trecuti, de aci nainte au a cadé sub alegere.

10) Dlu Protopopu alu Siriei, Georgiu Popescu ca colectante tramite siepte dechiaratiuni: anume de la Pav. Bradeanu, Petru Dirlea Ioan Niscu, Vasiliu Crisianu, Simeon Micu, Mihaiu Dragoiu si Florea Dirlea, toti locuitori in Galsi'a cari voiescu a fi membri asociatiunei.

Determinatu:

In nesulu numerulu precedente se predau notariatulu pentru a le referi in categoriele respective.

11) Esactorulu asociatiunei, Dlu Florianu Varga, arata unu formulariu, dupa care s'ar poté educa in evidintia restantiele de oferte pe partea asociatiunei.

Determinatu:

Se aprobéza, si spesele litografarei trebuintioselor exemplare se asemna la preceptoratu.

12. Fiscalulu asociatiunei Dlu Michailu Besanu propune: ca pe partea asociatiunei se se ia alta localitate mai apröpe, de öra-ce cea de acum pentru indepartare si pentru calea tinösa, nu e indemanateca de a se cercetá, precum s'ar dorí, atatu prin membrii din afara, catu si prin membrii directionali, a caror'a absintia causata prin acesta impregiurare, de multe ori impedece tiencea siedintieloru directionale.

Determinatu:

Propunerea se primesce, si D. D. Michailu Besanu, Ioane Goldisiu si Teodoru Serbu, se insarcinéza, a abdice localitatea de acum, si a se ingrigi pentru alta mai acomodata, avendu despre cele facute a reportá la directiune.

13. Cu privire la urgintia corespunditorulu, ce sunt de a se face din siedintia de astadi,

s'a determinatu:

Pentru autentificarea acestui protocolu membrii de facia se potfescu a se aduna aici in 23 ianuaru, la 6 ore ser'a.

Cu aceste, debaterile si protocolulu s'au incheiatu. —

Semnata ca mai sus.

Protocolulu acest'a, afara de subscriisii mai fiindu inea de facia D. D. membrii directiunali: Florianu Varga, Ioane Popoviciu Deceanu, Emanuilu Misiciu, Mihailu Besanu, Teodoru Serbu si Paulu Drag'a, s'au oetit si autentificatu. Aradu 23 ianuaru 1867.

Presiedinte: Mironu Romanulu m/p., directoriu secundariu. Ioane Goldisiu m.p., notariu.

Romania.

Cetimu in „Tromper'a Carpatilor“ de la 29 ian. v. din camera:

Cu deschiderea discussiunii generale, dupa multe staruintie, dupa critic'a raportului comisiunii bugetare, la bugetulu Culteloru si Instructiunii publice, d. Bolliac a tinutu unu discursu prin care a cerutu imbunatatirea sortii clerului, reinfintiarca cassei centrale unde se adune tote veniturile monastirilor, atatu ale celorlute dise inchinate catu si ale celorlalte, cum si reinfintiarca eforiei scolare, demonstrandu ca, pre catu timpu instructiunea publica va fi in man'a guvernului, carte nu se va inventia in tierra ori-cate milioane s'ar adauge in bugetu.

Adunarea acum se ocupa cu cercotarea bugetului Culteloru si Instructiunii publice.

Se observa, de la unu timpu incoa, ca d. Cogalnicianu cu d. Ionu Bratianu se totu miröse si se totu tinu unulu dupa altulu.

D. Generalu Telu s'a proclamatu ieri de deputatu alu adunarii legiuitöre.

Citimu in diariulu Moldova de la 28 ale curentei:

„Al-alta-eri, cu ocaziunea venirii Marici Sale Principelui Domnitoru s'a petrecutu d'inaintea frontulului garnisonei de Iasi unu faptu care va face, suntem siguri, asupra lectorilor nostri o trista impresiune. Capulu comandamentului de Iasi, Colonelu Cornescu, pentru o gresita evolutiune din partea unu escadronu de Lanciari, apostrofandu cu violentia pre Locotenentele-Colonelu de Lanciari Donici, si importatu de furia i-a si datu o lovitura cu latulu sabiei, si in urma a rupt'o de fuga. D. Donici, petrunsu de o justa indignatiune, s'au luatu dupa d. Cornescu si ajungendu-lu i-a inapoiatu cu profusiune prin latulu sabii sale lovitura ce primise. Ne vom abtine de a face vre o apretiatune asupra acestui faptu; opiniunea va judeca, care din acesti doi oficiali superiori este culpabile.“

Francia.

In 14 fauru, Imperatulu Napoleone deschise sesiunea corpurilor legelative cu urmatoreulu cuventu de tronu:

„Domni senatori! Domni deputati! De la ultim'a sesiunea a DVöstre se intemplara eviniminte grele in Europa. Desi ele surprinsera lumea prin iutimea si prin insemnetatea rezultateloru lor, totusi se pare dupa prevederea imperatului (Napoleone I.) ca spre nefericire trebuira se se intimple. Imperatulu Napoleone disse de pe St. Elena: unulu dintre cele mai mari cugete ale mele a fostu aglomerarea si concentrarea acelor populore geografice, pre cari revolutiunile si politic'a le-a despartitu si imbucatatitu. Acesta impreunare va urma mai curendu s'au mai tardiu prin puterea fapteloru; impulsulu spre acest'a este datu si cu nu credu, ca dupa decaderea mea si dupa perirea sistemci mele in Europ'a ar fi posibilu altu echilibriu mare, de catu uniunea si confederatiunea poporaloru mari.

Straformarile ce se facura in Itali'a si Germani'a pregatescu realizarea acestui programu mare de unire a stateloru Europei intr'o unica confederatiune.

Aspectulu incoardariloru ce le facura natiunile vecine spre a-si aduna membrii impresciati de atate sute de ani, nu potu nepaciui o tierra ca a nöstra ale careia parti sunt nedespartibilu legate un'a de alt'a, formandu unu corpu omegenu nedisolubil.

Noi am privitu cu nepartialitate lupt'a ce se incinse dincolo de Renu. Fatia cu acestu con-

flictu tier'a au atestatu cu voce taro dorinti'a ei, ca se retiene de la amestecu. Nu numai ca am implinitu acösta pofta, dara mi-am datu si tota usanf'a ca se urgescu incheiarea pacii. Eu nu am inarmatu nici unu ostasiu, nu am pusu in miscare nici unu regimentu, si totusi vocea Franciei a avutu influentia destula ca pre invingatoriu se-lu opröca naintea portiloru Vienei.

Introvienirea nöstra medilocu impacare intre puterile beligerante, care impacare, lasandu Prusiei rezultatulu incercarii, sustienö integritatea teritoriului Austriei — esceptiunandu o provincia — si completä nependinti'a italiana prin cederea Venetiei.

Actiunea nöstra deci se adeveri ca dorese dreptatea si impacatiunea.

Franci'a nu radica arm'a, pentru ca onörea ei nu era ingagiata si pentru ca promisese a remane strinsu neutrala.

In alta parte a pamentului eram siliti a ni cautä refugiulu la putere, spre a ajutorä plansoriloru juste, si incercaramu se reinfintiamu unu imperiu de odinöcra.

Resultatele favorabile ce le aveam la inceputu fusera periclitate prin conlucarea vitriga a cercustantieloru.

Ide'a ce conduse speditiunea messicana, era mare. A regenerä unu poporu, a straplanta acolo ideele ordinci si ale progresului, a deschide piatia mare comerciului nostru, si ca urma a speditiunii nöstre se lasamu suvenirea de serviciile aduse civilizatiunii, acest'a era scopulu meu si alu DVöstre.

Dara in diu'a in care mi se parü ca marimea sacrificieloru nöstre pötrece interesele ce ne chiamasera de cea parto a oceanului, am otaritu din buna vointia a rechiama corpuulu nostru de armata. Regimulu stateloru unite au intielesu, cumca o portare mai putienu pacica ar fi fostu in stare se lungesca ocupatiunea si se amaröca relatiunile, ce cauta se remana amicabile spre binele ambeloru tieri.

In Oriinte se nascura nolinsiciri, puterile mari inse au astfelu de portare ca se medilocesca o stare, care ar multumä dorintiele legitime ale poporatiuniloru crestine, ar aperä drepturile Sultanului si ar preveni incurcaturile adeverate si periculöse.

In Rom'a indepliniramu cu credintia conventiunea din 15 septembrie. Regimulu santului Parinte a intratu in stadiu nou; de sine statatoriu, se sustine cu puterea lui propria, prin veneratiunea ce capulu besericii catolice o insufla tuturor'a si prin ingrigirea ce o essercia regimulu italianu cu loialitate la granitiile lui. De cumva inse conjuratiuni demagogice in cutezarea loru s'ar incereä a amenintiä puterea lumöca a sant. scaunu, atunci Europa, despre acest'a nu me indoiescu, nu va lasä se se indeplinöca unu evinimentu, ce ar aruncä nepaciuire asiä de mare in beserica catolica.

Despre referintiele mele cu puterile straine am numai causa d'a fi impacatu. Relatiunile nöstre cu Angli'a din di in di suntu mai intimo prin omogenitatea politicei nöstre si prin multimea relatiuniloru nöstre comerciale. Prusi'a cauta se incungiure töte, ce ar potö desceptä sensibilitatea nöstra nationala, si se invoiescu cu noi in cestiunile principale europene.

Rusi'a, animata fiindu de intentiuni pacice, este inclinata a nu-si despartä in Oriinte politic'a ei de politic'a Franciei. Acest'a sta cu imperiulu Austriei, a caruia marime este neevitabile pentru echilibriulu generalu. Unu tratatu nou de comereiu a medilocitu legaturi nöue intre ambele puteri.

In fine, Spani'a si Itali'a sustienu cu noi intielegere sincera. Asiä dara, in referintiele de presinte nemica nu este ce ni-arü potö desceptä nepaciuire, si am firm'a convingere, ca pacea nu se va conturbä.

Linsicitu in presinte si increditu in venitoriu, am cugetatu oä a sositu momentulu ce se ni desvoltamu institutiunile. In fie-care anu mi aretati dorinti'a DVöstre de acest'a; dara adevratu convinsi, cumca propasirea se deplinescu numai prin armonia puteriloru, ati pusu in credere in mine, Vi multiamescu pentru ace'a, ca se decidu despre momentulu in care asiü potö se tienu de posibila realizarea dorintieloru DVöstre.

Astadi, dupa cinci spre diece ani de pace si de bine, cari i multiamimu osteneleloru nöstre comune si devotatiunei prefunde pentru institutiunile imperiului a DVöstre, mi s'a parutu ca a sositu öra se primimu mesurile liberale ce jaceau in cugetele senatului si in nisuintiele corpuului legelatoriu.

Correspondu deci aseptarii DVöstre si, fara se pestrecu constitutiunea, Vi propunu legi, ce dau garantie nöue pentru libertatile politice. Natiunea ce face dreptate nisuintieloru mele, si care mai deunadi in Lotaringi'a dede dovedi miscatorice de alipire catra dinasti'a mea, se va folosi cu intieptiune de aceste legi nöue. Cu dreptu cuventu fiindu gelöza la pacea si binele ei, va continuä intru despretiurea utopieloru periculöse si a atitariiloru de partite. Ce se atinge de D. Vöstre, Domni mei, a caror'a majoritate neotarita cu atata perseverantia mi spriginä curagiulu meu in opulu celu greu, a guvernä unu poporu, DVöstre veti continuä a fi cu mine priveghiatori credintiosi a intereseloru adeverate si a marimii tierii. Interesele ni opunu indetoriri ce noi vom sci se le indeplinimu. Franci'a in strainetate este stimata, arm'a si-a aretatu eroismulu seu, dara fiindu ca relatiunile resboiului s'au schimbatu, pretindu, totu ele, inmultirea puterii nöstre de aperare, si noi avemu se ne organizamu astfelu, ca se fimu nevatemabili. Proieptulu de lege ce se luä in consideratiune cu cea mai mare ingrigire, usioröca sarcina conscriptiunii in timpu de pace, oferöca isvöre insemnate de ajutoriu in timpu de resboiu, imparte sarcinele in asemene mesura preste toti si satisface principiulu de egalitate. Acestu proieptu de lege are insemnetatea de institutiune si, sum convinsu, va fi primitu cu patriotismu.

Influenti'a unei natiuni depinde de la numerulu barbatiloru ce-i potöcinarä. Nu uitati, ca statele din vecinatate aducu cu multu mai grele sacrificie pentru constitutiunea buna a armiei lor, ele privescu la DVöstre pentru ca in virtutea decisiuniloru DVöstre se judece, daca influenti'a Franciei in lume se va marü seu va scade! Se tienemu flamura nöstra nationala totu pre ace'asi culme; acest'a este mediloculu celu mai securu pentru conservarea pacii, era acösta pace cauta s'o facemu fertila linsicindu miser'a si inmultindu binele. Rani cumplite primiramu in decursulu anului trecut, esundari si epidemie devastara unele comitate ale nöstre. Binefarerea usiorä suferintiele individuale si de la DVöstre se vorcere ereditate a reperä daunele cauzate proprietatii publice. Pre langa töte nefericirile in parte, progresulu binelui comunu nu s'a impedeatu. In restimulu perioide ultime finantiariese inmultira venitele directe cu 50 milioane si cele ale comerciului esternu cu mai multu de catu o miliardu. Imbunatatirea gradata a finantieloru nöstre curendu va concede a dä indestulire generala intereseloru economice si comerciale cari prin cercetarile oficiale ce se facu in töte partile imperiului se vor aretälalumina. Atunci ingrigirea nöstra va avé de scopu a reduce cutari däri ce apasa greu posesiunea, a cladi cäile interne de navigatiune, porturile nöstre, cäile ferate si deosebitu cäile vicinale, a medilocitöreloru neincungiurabile pentru impartirea producteloru de campu.

DVöstre inea din anulu trecut sunteti ocupati cu legile despre instructiunea elementara si despre asociatiunile cooperative. Nu me indoiescu, ca DVöstre veti primä otaririle ce ele contienu; veti imbunetati relatiunile morale si materiale a tieranimei si a claseloru lucrätörie din cetatile nöstre celo mari.

Asiä fie-care anu deschide orizontu nou medilociriloru si nisuintieloru nöstre. In acestu momentu avemu de tema a forma moralulu publicu dupa prass'a institutiuniloru liberale. Pana acum'a libertatea in Franci'a era numai trecätöria, pre acestu pamentu nu potea incolti, pentru ca abusulu urma nesmintitu usului si pentru ca natiunea preferä a margini folosirea drepturiloru sale, a suferi ca desordine in idei, si in fapte. Este demnu de DVöstre si de mine a face folosire mai latita de principiile mari cari suntu glori'a Franciei.

Desvoltarea ei nu va influentiä, ca mai nainte, prestigiulu necesariu alu autoritatii.

Poterea astadi este fundata si patimile violente, unic'a pedeca la latirea libertatiloru nöstre, se vor perde in enormitatea dreptului de sufragiu universale. Am deplina in credere in preceperca sanctösa si in patriotismulu poporului, si intaritu prin dreptulu ce l'm de la elu, intaritu prin consciinti'a mea care nu voiescu de catu binele, ve invitu se plecati cu mine cu pasi securi pre calca civilizatiunei.

VARIETATI.

— Din Pecic'a-romana (cottulu Aradului) cu datulu 10 fauru ni se scrie: In ser'a trecuta avuramu unu balu romanescu, despre care cu atat'a mai vertosu mi tinu de tetorintia a ve incunoscentia, cu catu acel'a au fostu asiä dicandu primulu, care au potutu desceptä mai in adinsu victi'a sociala a romaniloru a-cöstu opidu. Dorere! Iotargi'a in care jacuramu a provenitu de la acei fii de romanu cari, indulciti de fratietaea alioniloru nostri uitasera ca au crescutu cu prescure. Dar scuturandu-i de pre capulu nostru, adi ne bucuramu de o oointielegere atata de cordiala, in catu speramu ca ne vom potö fali antea iubitei nöstri natiuni cu resultate imbucuratörie indata dupa incetarea lipsei urmate din inghiatierea si sece'ta din vöra trecuta. Cu ocaziunea acösta me simtu indetoratu a dä multiamita publica in numele lipsitiloru Speptabilului Domnu Pretoru cercuale Ales. Ciucai, carele in ser'a balului deschise cu succesulu cel mai bunu o lista de contribuire spre bunulu lipsitiloru opidului nostru, in care s'au oferi 5 fl. D. G. Constantino-viciu 1 fl. — Ant. Munkácsy 1 fl. — G. Stoico-viciu 50 cr. — Efremu Petroviciu 50 cr. — F. Crisanu 1 fl. — Petru Aconu 1 fl. — Mihaila Tamasdanu 1 fl. — Maxa Cradigatu 1 fl. — Georgiu Petroviciu sen. 50 cr. — Iosifu Caraciani 50 cr. — Danila Sabeu 1 fl. — Ioanu Lonceriu 40 cr. — Georgiu Stiopu 40 cr. — Davidu Stiopu 50 cr. — Tom'a Cruceanu 50 cr. — Georgiu Igrisanu 40 cr. — Georgiu Petroviciu jnn. 1 fl. — Chistianu 2 fl. — Demetriu Tamasdanu 1 fl. — Nicolae Caraciani 1 fl. — Petru Cradigatu 50 cr. — Ioane Ardeleanu 50 cr. — Georgiu Ghebolesiu 50 cr. — Ars'a Barbu 50 cr. — Ioane Efticiu 50 cr. — Stefanu Novacu 1 fl. — Braun 50 cr. — Böhm Ionu 50 cr. — si asiä au incours la olalta 25 fl. 70 cr., pentru care oferte primöca marinosii contributori multiamita cea mai ferbinte in numele celoru lipsiti. —

Florianu Crisanu m. p.

— Pentru cei suferitori in Romania. Dömn'a Aspasia B. G. Poppviciu a primitu din Oradea-Mare insciintiarea de la Dn'a Maria Suciu ca acolo nu mai putienu de 23 de dömnö romane se gata a respunde la provocarea DSale pentru ajutorarea celoru lipsiti in Romania. De la Dsiör'a Mari'a Romanu din Aradu a si primitu trei obiecte, ce se vor aretä mai tardiu, candu speramu a publica multe si curundu.

Cursurile din 15 febr. 1867. n. ser'a.

(dupa aretare oficiale.)

	bani	marf.
Imprumutele de stat:		
Cele cu 5% in val. austr.	67.20	57.40
" " contributiunali	90.75	91.25
" " nöue in argint	89. —	89.50
Cele in argint d. 1865 (in 500 francu) ..	81.75	82. —
Cele nationali cu 5% (jan.) ..	71.20	71.40
" metalice cu 5% ..	61.30	61.50
" " mai-nov.	64. —	64.25
" " 4 1/2% " ..	54.25	54.50
" " 4% " ..	47.75	48.25
" " 3% " ..	36. —	36.50
Efekte de loteria:		
Sortile de stat din 1864 ..	83.80	84. —
" " " 1860 1/2 in cele intrege ..	90.10	90.20
" " " 1/2 separata ..	93.25	93.75
" " 4% din 1854 ..	79.75	80.25
" " din 1839, 1/2 ..	145. —	145.50
" bancei de credit ..	131.25	131.75
" societ. vapor. dunarene cu 4% ..	89.50	—
" imprum. princip. Eastterházy ä 40 fl.	98. —	100. —
" " Salm ä „	30.50	31.50
" " cont. Palffy ä „	26. —	27. —
" " princ. Clary ä „	26. —	27. —
" " cont. St. Genois ä „	24. —	25. —
" " princ. Windischgrätz ä 20	18. —	19. —
" " cont. Waldstein ä „	21.50	22.50
" " „ Keglevich ä 10	14. —	14.25
Obligatiuni desarröinatöre de pament:		
Cele din Ungaria ..	73.50	73.50
" Banatul tem.	71. —	71.50
" Bucovina ..	70.50	71. —
" Transilvania ..	70.50	71. —
Actiuni:		
A bancei nationali ..	757. —	759. —
" de credit ..	189. —	189.20
" „ seont ..	630. —	632. —
" „ anglo-austriace ..	83. —	88.50
A societatei vapor. dunar.	488. —	490. —
" „ Lloydului ..	198. —	200. —
A drumului ferat de nord ..	164. —	164.50
" „ „ stat ..	206. —	208.20
" „ „ apus (Elisabeth) ..	144. —	144.50
" „ „ sud ..	206. —	208.50
" „ „ langa Tisa ..	147. —	147. —
" „ „ Lemberg-Czernowitz	184.50	185. —
Bani:		
Galbenii imperatesci ..	6.01	6.02
Napoleon'ori ..	10.16	10.18
Friedrichsd'ori ..	10.60	10.70
Suverenii engl.	12.70	12.80
Imperialii rusesci ..	10.45	10.50
Argintul ..	126. —	126.50